

TRIJE PROJEKTI AKADEMSKE PODPORE MIRU, SODELOVANJU IN DEMOKRATIČNEMU RAZVOJU ZAHODNEGA BALKANA IN ARMENIJE

SILVO DEVETAK

Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, Maribor, Slovenija
silvo.devetak@um.si

1. Evropska komisija (program Erasmus+) je leta 2019 zaupala ISCOMET Inštitutu za etnične in regionalne študije iz Maribora izvedbo akademskega projekta z naslovom »Akademska mreža v podporo politiki EU do Zahodnega Balkana – ANETREC«. V »mreži« sodeluje 8 univerz in 2 raziskovalna inštituta iz Albanije, Bosne in Hercegovine, Hrvaške, Kosova, Črne Gore, Severne Makedonije, Srbije in Slovenije. Ta projekt se bo končal septembra 2023, z sklepno konferenco v Mariboru. 2. Partnerji ANETREC projekta so prišli do ugotovitve, da sta vzgoja mlade generacije v duhu miru in sodelovanje bistvena za demokratični razvoj držav Zahodnega Balkana in nujna podlaga za učinkovito udejanjenje politike EU do te regije. Zato so leta 2023 predlagali Evropski komisiji (Erasmus+) visokošolski program z naslovom »Podpora miru in stabilnosti Zahodnega Balkana v skladu s politiko EU - PESTAWEB«. 3. V projektu »Promocija evropskih študij v Armeniji – PROMOEU« (2020–2023) sodelujejo 4 armenske univerze in nevladna organizacija za kulturna in izobraževalna vprašanja ELEGIA. Splošni cilj projekta PROMOEU je širjenje zavesti armenskih akademikov in mlade generacije o pomenu sodelovanja države z EU in o nujnosti razvoja novih študijskih in raziskovalnih programov ter, seveda, ustrezne politike razvoja visokošolskega izobraževanja v ta namen.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.3.2023.4](https://doi.org/10.18690/um.3.2023.4)

ISBN
978-961-286-768-3

Ključne besede:
Armenija,
Zahodni Balkan,
politika EU,
mir,
sodelovanje,
demokratični razvoj

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.3.2023.4](https://doi.org/10.18690/um.3.2023.4)

ISBN

978-961-286-768-3

THREE PROJECTS OF ACADEMIC SUPPORT OF PEACE, COOPERATION AND DEMOCRATIC DEVELOPMENT OF WESTERN BALKANS AND ARMENIA

SILVO DEVETAK

University of Maribor, University of Maribor, Faculty of Law, Maribor, Slovenia
silvo.devetak@um.si

Keywords:

age,
social network,
maturing in life,
digitization,
olds,
education of the elderly,
elderly

1. In 2019, the European Commission (Erasmus + program) entrusted the ISCOMET Institute for Ethnic and Regional Studies from Maribor with the implementation of academic project entitled "Academic network in support of EU policy towards the Western Balkans - ANETREC". 8 universities and 2 research institutes from Albania, Bosnia and Herzegovina, Croatia, Kosovo, Montenegro, North Macedonia, Serbia and Slovenia participate in the "network". This project will end in September 2023, with a final conference in Maribor. 2. The partners of the ANETREC project concluded that the education of the young generation in the spirit of peace and cooperation is essential for the democratic development of the countries of the Western Balkans and a necessary basis for the effective implementation of EU policy towards this region. Therefore, in 2023, they proposed to the European Commission (Erasmus+) the higher education program entitled "Support for the peace and stability of the Western Balkans in accordance with the EU policy - PESTAWEB". 3. In the project "Promotion of European Studies in Armenia - PROMOEU" (2020–2023), 4 Armenian universities and the non-governmental organization for cultural and educational issues ELEGIA participate. The general goal of the PROMOEU project is to spread the awareness of Armenian academics and the young generation about the importance of the country's cooperation with the EU and the necessity of developing new study and research programs and, of course, the appropriate policy for the development of higher education for this purpose.

University of Maribor Press

Inštitut za etnične in regionalne študije – ISCOMET s sedežem v Mariboru v letu 2023 zaključuje dva mednarodna akademska projekta, katerih cilj je krepitev EU politike do Zahodnega Balkana (v nadaljevanju ZB) in do Armenije. V okviru ERSAMUS+ programa pa je letos prijavil projekt, katerega namen je na sodelujočih univerzah iz ZB, Hrvaške in Slovenije oblikovati t. i. mirovne študije. V nadaljevanju sledi kratek opis projektov.

I Podpora politiki EU s poudarkom na spravi in regionalnem sodelovanju

Sistematična integracija držav ZB v Evropsko unijo je najpomembnejše, če ne edino orodje socialnega in gospodarskega napredka teh držav ter izboljšanja stabilnosti in varnosti te regije ter celotne Evrope. Države bivše Jugoslavije, tj. Bosna in Hercegovina, Kosovo, Črna Gora, Severna Makedonija in Srbija, imajo dolgo tradicijo sodelovanja z Evropsko skupnostjo, že od sprejetja Deklaracije o odnosih med SFR Jugoslavijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo (EGS) leta 1967, medtem ko je bila takrat Albanija izolirana avtoritarna država. Regija ZB je danes otok znotraj prostora Evropske unije, ki ga obdajajo države članice EU, in sicer Hrvaška, Madžarska, Romunija, Bolgarija, Grčija in Italija na drugi strani Jadranskega morja.

Pot teh držav k evropski integraciji in sistemu vrednot se je izkazala za bolj obremenjujočo in daljšo, kot so številni pred leti upali. Že pred skoraj dvajsetimi leti, leta 2003, je Svet EU na zasedanju v Solunu slovesno izrekel »neomajno podporo evropski perspektivi državam Zahodnega Balkana«. Od takrat je EU sprejela številne »strateške« in »operativne« dokumente, »poročila o napredku« ter podobno, s čemer naj bi našli pot do evropske integracije teh držav. Največ je obetala evropska iniciativa »Berlinski proces«, pobuda Nemčije, ki naj bi spodbujala regionalno sodelovanje med šestimi državami ZB, z namenom pomagati tem državam pri izpolnjevanju meril za članstvo v Evropski uniji.

Srečanje voditeljev na vrhu EU–Zahodni Balkan, ki je potekalo 23. in 24. junija 2022 v Bruslju, je znova razočaralo države ZB. Evropska unija z Albanijo in Severno Makedonijo ne bo začela pristopnih pogajanj, Kosovu ni odobrila odprave vizumskega režima, Bosni in Hercegovini ni podelila statusa kandidatke za članstvo. Ukrajini in Moldaviji pa so v istem času, na zasedanju Sveta EU, po hitrem postopku,

podelili status kandidatke za članstvo. Takšno stanje je potrdila tudi kasnejša razprava o »evropski integraciji« ZB v Evropskem parlamentu. Kasnejši sprejem t. i. francoskega predloga, s katerim naj bi rešili pogojevanje Bolgarije v makedonskem Sobranju je sicer odprl pot za začetek pogajanj z Albanijo in Severno Makedonijo. Nadaljnji potek pogajanj pa je zaenkrat še nejasen, saj politični protesti v Skopju postavljajo pod vprašaj ali bo mogoče v Sobranju doseči dve tretjinsko večino, ki je potrebna, da bi v ustavo vnesli pogoj Bolgarije o bolgarski manjšini, kot konstitutivnem subjektu države.

Regijo ZB še vedno pestijo različne težave, kot so nerešeni vojni zločini, korupcija, pomanjkljivo sodstvo, pomanjkljivosti na področju pravne države, pomanjkanje sodelovanja, sumljivi politični in medijski diskurzi, odprte meje in druge težave, kakor tudi nezaupanje, sovražnost, sovražni govor ter razdvojenost in sovraštvo med ljudmi (zlasti na podlagi etnične in verske pripadnosti). Zaskrbljujoče narašča izseljevanje mlajših generacij, večinoma v državah članicah EU. Ta trend se bo v prihodnje še povečeval, kar resno ogroža potencial napredka regije.

Ob upoštevanju zgoraj omenjenih okoliščin je Inštitut ISCOMET iz Maribora leta 2019 pripravil predlog, da bi EU sofinancirala ustanovitev in delovanje Akademске mreže v podporo politiki EU do Zahodnega Balkana (dalje ZB) – ANETREC. Evropska komisija (program Erasmus+) je konzorciju osmih univerz in dveh raziskovalnih inštitutov iz Albanije, Bosne in Hercegovine, Hrvaške, Kosova, Črne Gore, Severne Makedonije, Srbije in Slovenije zaupala izvedbo štiriletnega projekta (2019–2023).

Projekt je združil več kot 80 profesorjev in raziskovalcev iz omenjenih držav, ki pri projektu sodelujejo predvsem z velikim entuziazmom, saj skromna sredstva projekta ne omogočajo, da bi njihovo sodelovanje ustrezno nagradili. Projekt ANETREC je trenutno edini skupni projekt, ki združuje tako veliko število univerz in posameznikov iz držav ZB, Slovenije in Hrvaške.

Cilj projekta ANETREC je akademska podpora postopku implementacije evropskih politik do ZB s poudarkom na regionalnem sodelovanju, ki temelji na spravi kot predpogoju za mir, stabilnost in splošni razvoj regije.

Glavni cilji projekta ANETREC, med katerimi so nekateri že bili realizirani, so:

Prvič, razvoj skupnega učnega programa, ki ga sestavlja šest med seboj povezanih predmetov. Za uresničitev tega učnega programa je vodstvo ANETREC-a posnelo 79 predavanj 45 profesorjev iz vseh sodelujočih univerz. Ta predavanja so del zbirke podatkov ANETREC, ki jo upravlja inštitut ISCOMET v Mariboru, in so vsem sodelujočim univerzam na voljo kot predavanja »na daljavo« od zimskega semestra 2022/23 dalje. Predmeti se bodo izvajali samostojno ali kot del obstoječih študijskih programov. Prav tako bodo univerze lahko učni načrt akreditirale kot celoto. Partnerji projekta ANETREC upajo, da bo imela izvedba tega izobraževalnega programa dolgoročen pozitiven vpliv na širjenje duha sprave, strpnosti in sodelovanja med državami ZB, Slovenije in Hrvaške.

Poleg tega bo zbrano študijsko gradivo, po zaključenem projektu ANETREC, dobra osnova za prihodnji razvoj različnih oblik skupnih študijskih in raziskovalnih programov v državah ZB. Več kot 80, zlasti mlajših profesorjev in raziskovalcev, ki so bili posredno vključeni v projekt ANETREC, je izrazilo pripravljenost za sodelovanje pri predlaganih ali bodočih podobnih temah na področju izobraževanja in raziskovanja. Vsekakor bi morala EU odločno podpirati takšna skupna prizadevanja.

Drugič, da bi povečali vedenje študentov sodelujočih univerz in spodbudili njihovo raziskovanje različnih vidikov politik EU do ZB, težav teh držav v odnosu do EU in ustreznega stanja v njihovih družbah, smo z javnim razpisom pozvali študente, da na te teme napišejo esej.

Vodstvo projekta je avtorje 42 nagrajenih esejev, ki so objavljeni v posebni publikaciji, povabilo na poletno univerzo ANETREC, ki je bila od 4. do 11. septembra leta 2022 v Bitoli v Severni Makedoniji. Poletna univerza je bila edinstveno druženje študentov iz vseh držav ZB, Slovenije in Hrvaške, ki so ob tej priliki prvič v svojem življenju srečali s svojimi vrstniki iz drugih držav nekdanje Jugoslavije in Albanije. Po predavanjih profesorjev so tekle razprave o različnih temah, ki se tičejo politike EU do ZB ter »o odprtih vprašanjih«, s katerimi se te države srečujejo na poti evropskega vključevanja. Povabljeni študenti so na poletni univerzi predstavili svoja osebna stališča o vprašanjih, ki so izjemnega pomena za postopek evropskega vključevanja in razvoja njihovih držav ter celotne regije.

Olivér Várhelyi, Evropski komisar za sosedsko politiko in širitev EU je v pisnem nagovoru udeležencem šole med drugim poudaril, da je »EU bolj kot kdaj koli prej zavezana, da čim prej bo mogoče vključi celotno regijo v EU«. Povedal je, da bo v prihodnjih sedmih letih vložila 30 milijard evrov v razvoj transporta, energije in digitalne infrastrukture držav ZB. Vodstvu akademske mreže ANETREC se je zahvalil »za napore, da ne bi boleča preteklost bila prepreka na poti uspešne bodočnosti«. Udeležence poletne šole je nagovoril tudi veleposlanik David Geer, vodja delegacije EU v Severni Makedoniji. Govoril je o dosednji podpori EU državam ZB, poudaril pa je zlasti pomembno vlogo, ki jo imajo študentje iz v ANETREC projektu sodelujočih univerz, kot bodoči »odločevalci« v procesu sprave in sodelovanja v regiji.

Slika 1: »Sklepna prireditve ANETREC poletne univerze – podelitev spričeval o sodelovanju«
Vir: lasten.

Tretjič, poleg razvijanja študijskih programov se projekt ANETREC osredotoča tudi na dve politični vprašanji:

- v Bosni in Hercegovini vodstvo projekta dokončuje analizo segregacije (ločenih šol na etnični podlagi) v izobraževalnem sistemu s predlogi za postopno izboljšanje trenutnega stanja, ki pogloblja etnični in verski razkol v bosansko-hercegovski družbi,
- skupina profesorjev iz Prištine in Beograda s pomočjo drugih kolegov, ki sodelujejo v projektu, pripravlja možen akademski program skupnih akcij in sodelovanja med akademiki in študenti iz Srbije in Kosova, s ciljem

prispevati k oblikovanju pozitivnega vzdušja za iskanje rešitev, ki bi prispevale k postopni in dolgoročni normalizaciji odnosov med državama.

Četrtrič, dolgoročni cilj projekta ANETREC je priprava predloga za vzpostavitev referenčnega centra EU za vprašanja ZB, ki bi strukturam EU nudil informacijsko podporo pri reševanju težav povezanih z ZB in bi bil hkrati središče za izobraževanje, raziskovanje in srečanja vseh, ki se ukvarjajo z izzivi vključevanja te regije v evropske tokove. Uspeh pri uresničevanju tega predloga je, seveda, odvisen predvsem od pripravljenosti in sodelovanja vlade države, ki bi tak referenčni center želela gostiti.

Petič, zaključna mednarodna konferenca, ki bo 11. in 12. septembra 2023 potekala v Mariboru, bo poleg priložnosti za predstavitev in razpravo rezultatov projekta omogočila tudi globljo oceno politik EU do ZB in izdelavo predlogov za iskanje rešitev za obstoječe težave. Več informacij o projektu je na www.anetrec.eu.

II Izobraževanje mlade generacije v duhu kulture miru in medsebojnega spoštovanja

Doseganje in zagotavljanje stabilnega miru, varnosti in demokratičnega razvoja Zahodnega Balkana (v nadaljevanju ZB), ki temelji na spravi in dobrososedskih odnosih, je predpogoj za razvoj in izvajanje reform v procesu evropske integracije držav ZB, potrebnih za njihovo vključitev v evropske tokove. S tega vidika so mlade generacije, večinoma rojene po balkanskih vojnah, bistvene v prizadevanjih za izgradnjo prihodnjih mirnih in stabilnih demokracij na ZB. Njihovo vlogo v teh procesih bi lahko dosegli predvsem z njihovim izobraževanjem in vzgojo. Mlado generacijo je treba izobraževati ne le o tem, kako preprečiti vojno in kako rešiti konfliktno situacijo, ampak tudi, kako razvijati post konfliktne družbe, ki temeljijo na varnosti, stabilnosti, medsebojnem razumevanju in razvoju demokratičnega trajnostnega razvoja.

Svoboda akademskega kroga in svoboda izobraževanja sta potrebni, da bi bili mladi sposobni izpolnjevati te odgovornosti. Univerze morajo biti varen in odprt prostor za kroženje in izražanje idej, tudi kontroverznih in nasprotnih politični liniji vlade ali celo v primeru pritiska za zatiranje stališč, ki nekaterim deležnikom niso všeč. Največji izziv EU v zvezi s tem je torej, kako podpreti razvoj kulture miru med

mladimi generacijami v družbah ZB. Program sprave med Francijo in Nemčijo bi lahko dal nosilec teh prizadevanj na ZB veliko hvale vrednih zgledov.

V ta namen je ISCOMET Inštitut s partnerji iz osmih Univerz in dveh raziskovalnih institucij s področja ZB ter Hrvaške in Slovenije pripravil predlog projekta z naslovom "Podpora miru in stabilnosti Zahodnega Balkana v skladu s politiko EU–PESTAWEB". Splošni cilji predlaganega projekta so podpora celotnemu procesu integracije držav ZB v EU s spodbujanjem inovacij in reform v visokem šolstvu s povečanim znanjem, spretnostmi in ozaveščenostjo učiteljev, študentov in drugih članov projektnih ciljnih skupin o temah, ki so nujna podlaga za učinkovito izvedbo tega procesa. Te teme se nanašajo na preprečevanje vojne, reševanje konfliktov in zagotavljanje miru, varnosti, stabilnosti in demokratičnega razvoja držav ZB ter širjenje temeljnih evropskih vrednot med visokošolskimi ustanovami ZB in javnostjo nasploh.

Najpomembnejši specifični cilj PESTAWEB konzorcija je oblikovati, razviti in implementirati inovativen digitalni dvoletni visokošolski program, ki bo še posebej:

- spodbujal mir, varnost, stabilnost in trajnostni razvoj demokracije v ZB, v skladu s politiko EU,
- razvijal kulturo miru, zlasti med mlado generacijo,
- izboljšal kakovost visokošolskega izobraževanja v ZB, v skladu s standardi EU,
- širil vrednote EU med mladimi in povečeval njihovo državljansko angažiranost ter
- okrepil povezave med akademskim svetom, nevladnimi organizacijami in institucijami ter specifičnim delom trga dela na ZB.

Program digitalnega visokošolskega izobraževanja, ki ga je predlagal projekt PESTAWEB, presega obstoječe in prejšnje klasične mirovne študijske programe. Mlade iz ZB bo izobraževal ne le o razumevanju in sprejemanju miru in njegovih vrednot kot takih temveč tudi o tem, da bo mir postal bistvena vsebina njihovega življenja. Mir mora postati sestavni del njihove življenjske filozofije, torej dejanska oblika vsakdanjega življenja zahodno-balkanskih družb. Predlagani program ponuja izobraževanje o širokem spektru mirovne teorije, raziskav in prakse. Študentom želi

ponuditi znanje in veščine ne le o tem, kako preprečiti vojno in pristopiti k reševanju konfliktnih situacij v specifičnih situacijah ZB, temveč tudi, kako zagotoviti mir, varnost, stabilnost in trajnostni demokratični razvoj svojih držav v skladu z standardi politike EU.

Mlade generacije ZB bodo tako lahko postale aktivnejši družbeni in politični dejavnik v družbah ZB, zmožne prenašati na druge ideje in znanja, potrebna za zagotavljanje miru in demokratičnega razvoja svojih držav in ozaveščati o vrednotah EU. Njihov prispevek k trajnostnemu razvoju demokratičnih družb ZB bo omogočil tudi zmanjšanje milijonskih migracij večinoma v države EU (tj. reševanje »bega možganov« večine izobražene mladine iz držav ZB). Vse to je nepogrešljivo za nadaljnje izboljšanje učinkovitosti celotnega evropskega širitvenega procesa v regiji, vključno s podporo demokraciji, pravni državi in gospodarskim reformam ter usklajevanju s temeljnimi evropskimi vrednotami, ki so bistvenega pomena za uspeh na poti v EU.

Predlagani projekt PESTAWEB je edinstven predvsem zaradi treh elementov, ki predstavljajo dodano vrednost v skladu s standardi EU:

- je prvi projekt, ki ne vključuje le teorij reševanja konfliktov in izgradnje miru, ampak tudi, kako organizirati stabilno in demokratične postkonfliktne družbe, ob upoštevanju specifičnih okoliščin na ZB,
- je prvi transnacionalni skupni projekt tovrstnih držav ZB, Slovenije in Hrvaške in
- je prvi projekt, ki bo ustvaril vozlišče nevladnih organizacij, organizacij civilne družbe iz ZB in EU.

Dela na tem novem mednarodnem akademskem projektu - če ga bo EACEA v Bruslju odobrila, seveda - se bodo začela letos jeseni in bi se sklenila leta 2026.

III Podpora Evropskim študijskim programom na univerzah v Armeniji

Armenija se nahaja na občutljivem razpotju saj mora oblikovati ustrezne politike do EU, v skladu s Partnerskim sporazumom med EU in Armenijo (CEPA) iz leta 2017 in svojim angažmajem v okviru članstva države v Evro-azijski gospodarski uniji, v kateri so še Rusija, Belorusija, Kazahstan in Kirgizija.

Najti pravo pot na tem razpotju je precej zapletena zadeva. Rusija je daleč največji trgovinski partner Armenije, saj je trgovina z njo dvakrat večja od trgovine z EU in skoraj trikrat večja od tiste s Kitajsko. V letu 2022 je 40 odstotkov zunanjih direktnih investicij prišlo iz Rusije. Armenski bančni sistem je v tem letu procesiral 3,2 milijarde dolarjev plačil iz Rusije (štirikratno povečanje v primerjavi z letom 2021). Ta dejstva v veliki meri pojasnjujejo politične izbire Armenije in njeno željo, da ostane tesno povezana z Rusijo, kljub zapletom, ki so nastala v zvezi z zadnjo vojno z Azerbajdžanom. Poleg tega je Armenija tudi članica Pogodbene organizacije kolektivne varnosti (CSTO), v kateri so poleg nje še Belorusija, Kazahstan, Kirgizija, Rusija in Tadžikistan. Rusija ima v Armeniji, v mestu Gyumri, vojaško bazo. Po sporazumu o prijateljstvu iz leta 1997 ruske obmejne enote varujejo mejo z Turčijo in Iranom.

Upoštevajoč tudi navedene geopolitične okoliščine je ISCOMET Inštitut leta 2019 - v okviru ERASMUS+ (Jean Monet) programa - oblikoval in leto kasneje dobil triletni mednarodni akademski projekt z naslovom »Promocija evropskih študij v Armeniji – PROMOEU«. V njem sodelujejo 4 armenske univerze in nevladna organizacija za kulturna in izobraževalna vprašanja ELEGIA.

Splošni cilj projekta PROMOEU je širjenje zavesti armenskih akademikov in mlade generacije o pomenu sodelovanja države z EU in o nujnosti razvoja novih študijskih in raziskovalnih programov ter politike razvoja visokošolskega izobraževanja v ta namen. Konkretni namen je spodbujati znanje in zavedanje o pomenu študija, povezanega z EU, v Armeniji ter prispevati k izobraževanju in usposabljanju ustreznega kadra ter k pripravi ustreznih programov v zvezi s tem. Kljub zelo skromnim finančnim sredstev, ki jih je projektu namenila Evropska komisija, smo v okviru projekta izvedli naslednje stvari:

- Pripravili smo obsežno analizo stanja na armenskih partnerskih univerzah, kar zadeva njihove učne programe o različnih vidikih delovanja EU, obseg literature o tej problematiki v njihovih knjižnicah in usposobljenost njihovih kadrov za delo na tem področju. Analiza je bila podlaga za podrobno oblikovanje projektnega programa.
- Na daljavo smo organizirali strokovne seminarje s profesorji partnerskih univerz, na katerih smo posredovali naše videnje vsebine in didaktično-metodoloških in organizacijskih vidikov tako t. i. visokošolskih »Evropskih

študijev«, ki bi po našem mnenju prišli v poštev glede na analizirano stanje na njihovih univerzah. Armenski kolegi so na teh seminarjih posredovali svoje poglede na to problematiko in seveda svoje poglede glede bodočih možnosti na tem področju.

- Na daljavo smo organizirali tudi seminar za predstavnike armenskih nevladnih organizacij, ki se ukvarjajo z v projektu PROMOEU zajeto problematiko. Obravnavali smo vlogo, ki jo lahko nevladni sektor odigra pri popularizaciji prednosti, ki jih prinaša sodelovanje z EU in pri širjenju zavesti mlade generacije o pomenu izobraževanja o različnih vidikih delovanja EU in o razvijanju sodelovanja Armenije z EU.
- Organizirali smo študijski obisk štirinajstih profesorjev partnerskih univerz na Univerzi v Mariboru. Na rektoratu in po interesnih skupinah so imeli delovne stike s kolegi na Ekonomsko-poslovni, Filozofski in Pravni fakulteti, kot tudi z vodstvom Univerzitetne knjižnice in fakultetnih knjižnic. Rezultat teh delovnih razgovorov so bili tudi predlogi za bodoče sodelovanje na posameznih področjih.

Slika 2: »Delovni sestanek na rektoratu Univerze v Mariboru«

Vir: lasten.

- V posebni PROMOEU spletni publikaciji smo objavili izbrane eseje 14-tih študentov partnerskih univerz o različnih vprašanjih, ki zadevajo predvsem različne vidike sodelovanja Armenije z EU.
- Na podlagi izraženih želja armenskih kolegov smo pripravili spisek že posnetih predavanj, ki se nahajajo na spletni strani ISCOMET, ki jih bodo lahko armenski kolegi koristili za prezentacijo teh tem študentom na svojih univerzah; pri čemer bo mogoča tudi udeležba predavatelja (na daljavo). Na tem spisku je 18 predavanj sodelavcev ISCOMET Inštituta iz osmih univerz držav ZB, Hrvaške

in Slovenije in 3 predavanja profesorjev Filozofske in Ekonomsko-poslovne fakultete Univerze v Mariboru. Ta predavanja bodo lahko podlaga za navezavo stikov in bodoče sodelovanje s temi univerzami.

- Sodelavci ISCOMET Inštituta so pripravili vzorčni predlog možnega magistrskega izobraževanega programa o problematiki EU, ki bo lahko podlaga za bodoče oblikovanje podobnih skupnih programov armenskih in naših univerz.
- Univerzitetna knjižnica Maribor je, v dogovoru s knjižnicami armenskih partnerjev, pripravila predlog sodelovanja, ki bi bilo podlaga za organizacijo t. i. Evropskih študijev na armenskih univerzah.
- Na poletni univerzi, ki smo jo organizirali v Erevanu so sodelovali študenti iz armenskih partnerskih univerz. Predavatelji, sodelavci ISCOMET Inštituta in armenski profesorji so predstavili različne teme, ki zadevajo delovanje EU in možnosti za sodelovanje Armenije z EU. Študenti, pisci esejev, pa so imeli možnost, da kolegom predstavijo svoje poglede na ta vprašanja.
- Na sklepni konferenci v Erevanu smo povzeli rezultate projekta in obravnavali možnosti za bodoče sodelovanje armenskih univerz z nami pri organizaciji izobraževalnih programov o različnih vidikih delovanja EU in še posebej možnosti za povečanje izmenjave njihovih študentov z evropskimi univerzami. V priporočilih PROMOEU projekta smo povzeli vse te predloge in jih posredovali pristojnim službam Evropske komisije.

Konzorcij PROMOEU projekta

- ISCOMET Inštitut za etnične in regionalne študije, Maribor, Slovenija – koordinator
- Public Administration Academy of the Republic of Armenia, Yerevan, Armenia
- Armenian State Pedagogical University, Yerevan, Armenia
- Gladzor University, Yerevan, Armenia
- Vanatzor State University, Vanatzor, Armenia
- "Elegia" Educational-Cultural NGO, Yerevan, Armenia

Več informacij je na voljo na spletni strani projekta: www.promoeu.eu .

Zasl. prof. dr. Silvo Devetak, predsednik inštituta ISCOMET in koordinator treh opisanih projektov.